

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Analýza volebného správania maďarskej menšiny v slovenských parlamentných voľbách 2023

Autor práce: Matúš Béber

1. Obsah práce

Ciele, výskumné otázky, hypotézy

Vzorce volebného správania maďarskej menšiny sa po prezidentských voľbách 2024 stali jednou z najdiskutovanejších tém v rámci analýz volebných výsledkov na Slovensku. Z tohto hľadiska je téma bakalárskej práce veľmi aktuálna a zaujímavá.

Autor si ako hlavný cieľ stanovil vysvetliť a opísať faktory, ktoré vplyvajú na podporu maďarských strán na Slovensku, zistiť ako súvisí volebná účasť so zastúpením maďarskej menšiny v obciach a v akom vzťahu sú volebné výsledky maďarských strán s ostatnými politickými stranami.

V nadväznosti na tento cieľ si stanovil 4 výskumné otázky. Ciele ako aj výskumné otázky považujem za relevantné, zrozumiteľné sformulované a zdôvodnené.

Práce s literaturou

Autor využil dostatočné množstvo relevantných domácich a zahraničných vedeckých a odborných prác, ako aj spravodajských zdrojov informácií. Pri ich výbere a spracovaní preukázal veľmi dobrú orientáciu v riešenej problematike. Schopnosť pracovať s vedeckou literatúrou ukázal napr. pri konceptualizácii teoretických východísk práce. Teóriu konfliktných línií, doplnenú predovšetkým o Inglehartovu teóriu postmaterializmu a kultúrneho odporu (*cultural backlash*), považujem za veľmi dobré východisko pre interpretáciu výsledkov realizovaných analýz. Dôležitým konceptom je aj tzv. efekt suseda (*friends and neighbours effect*), ktorý často dopĺňa interpretáciu akýchkoľvek vzorcov priestorovej difereciácie volebných výsledkov. Zdroje informácií sú v práci korektne citované.

Metodika práce

Vo vzťahu k splneniu stanovených cieľov využil autor vhodné metódy. Išlo predovšetkým o mnohonásobnú lineárnu regresiu doplnenú korelačnou analýzou na báze Pearsonových korelačných koeficientov. Výber a použitie metód autor veľmi zrozumiteľne opísal. Matematicko-štatistické metódy sú doplnené sériou priestorových analýz vo forme volebných máp.

Zaujímavé je vymedzenie skúmaného územia. Autor pracoval s výsledkami parlamentných volieb 2023 v 1012 obciach v 16-tich okresoch, ktoré je možné považovať za etnicky zmiešané územie. Toto vymedzenie je autorom logicky zdôvodnené. Priestorový rámec analýzy odlišuje prácu od väčšiny volebno-geografických prác, ktoré sú väčšinou realizované na úrovni okresov alebo obcí v rámci celého Slovenska. Autor správne a korektne upozorňuje na túto odlišnosť pri interpretácii svojich zistení a ich konfrontácii s výsledkami iných autorov v rámci diskusie.

Analytická část práce

Výsledky práce a ich interpretácia sú v súlade s doterajšími poznatkami o vzorcoch volebného správania maďarskej menšiny na Slovensku, pričom ich zaujímavým spôsobom dopĺňajú. Autor potvrdzuje silný vzťah medzi podielom obyvateľov maďarskej národnosti a voľbou maďarských strán, ako aj dominantný vplyv etnicko-nacionalistickej konfliktnej línie v národnostne zmiešanom prostredí. Korelačná analýza výsledkov maďarských strán s ostatnými stranami potvrdila existenciu dvoch blokov slovenských strán, a to aj špecificky vymedzenom záujmovom území. Analýza tiež potvrdila dlhodobý pozorovaný trend nízkej volebnej účasti v maďarskom prostredí.

Závěry práce

Okrem vyššie uvedených výsledkov analytickej časti práce spomeniem závery, ktoré ma zaujali nad rámec všeobecne poznaných skutočností. Za zaujímavé považujem napr. zistenie, že strany (či už maďarské alebo slovenské) nedokážu v etnicky zmiešaných obciach mobilizovať voličov na základe etnicko-nacionalistickej konfliktnej línie tak efektívne ako v etnicky homogénnych obciach.

V súvislosti s analýzou vplyvu postmaterialistickej konfliktnej línie, resp. s vplyvom tzv. *cultural backlash*, považujem za zaujímavé využitie faktora vzdialenosti od Bratislavy ako nezávislej premennej v rámci regresnej analýzy. Analýza naznačila slabú pozitívnu závislosť s podporou maďarskej strany Aliancia. V tejto súvislosti sú veľmi zaujímavé výsledky 1. kola prezidentských volieb 2024, kedy podpora I. Korčoka v maďarskom prostredí klesala so vzdialenosťou od Bratislavy. Tento výsledok dopĺňa autorove predpoklady o odklone časti maďarských voličov k voľbe slovenských strán a kandidátov.

V súvislosti s najvýznamnejšou súčasnou maďarskou stranou Aliancia opisuje autor radikalizáciu a čoraz väčšie sa vymedzovanie sa voči postmaterialistickým hodnotám (aj vďaka silnejúcemu vplyvu V. Orbána), čo môže odrádzať hodnotovo progresívnejších a liberálnejších voličov. V tejto súvislosti by mohla byť zaujímavá napr. analýza vzťahu medzi volebnou podporou Mostu-Híd (parlamentné voľby 2016), strán PS a SaS (parlamentné voľby 2023) a I. Korčoka (prezidentské voľby 2024) v obciach s maďarskou menšinou.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář

Bakalárka práca je po formálnej stránke na výbornej úrovni. Jediným nedostatkom je niekoľko gramatických chýb a preklepov, najmä v súvislosti s písaním adjektív plurálu (napr. s. 18) alebo veľkých a malých písmen. Text je veľmi vhodne doplnený súborom obrázkov, grafov, tabuliek a máp. Oceňujem kvalitu série autorom vytvorených mapových výstupov.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce

Prácu hodnotím velmi pozitivně. Autor si položil zajímavé výzkumné otázky a zvolil vhodné metody pro ich zodpovedanie. Využil vhodné dáta a výsledky korektne interpretoval, pričom ich zasadil do širších súvislostí. Zaujímavá je napr. snaha aplikovať koncept postmaterializmu a kultúrneho obratu. Bakalárska práca je zaujímavým príspevkom k volebno-geografickému výskumu priestorových vzorcov volebného správania na Slovensku a môže slúžiť ako veľmi dobrý východisko pre ďalší výskum.

Predloženou práci **doporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

1. Korelačná analýza podpory politických strán ukázala, že najvyššiu zápornú koreláciu mala strana Aliancia so stranami Smer-SSD, Hlas-SD, SNS a Republika. Ide o blok strán, ktoré na mobilizáciu voličov v minulosti využívali tzv. maďarskú kartu. Autor v snahe interpretovať zistenú negatívnu závislosť hovorí o tom, že „maďarská menšina si voči týmto stranám vybudovala bariéru a odpor“ (s. 64). Ako by v tejto súvislosti vysvetlil a interpretoval výsledky 2. kola prezidentských volieb 2024, kedy v maďarskom prostredí vyhral kandidát tohto bloku strán (P. Pellegrini) s veľmi výrazným náskokom?
2. Pri interpretácii priestorového vzorca volebnej podpory dvoch menších maďarských strán (Príloha 5 a 6) autor zdôrazňuje vplyv tzv. efektu suseda (s. 49). Toto tvrdenie však nepodkladá konkrétnymi príkladmi. Vedel by nejaké uviesť?
3. Čo by podľa autora mohlo v budúcnosti zvýšiť volebnú účasť maďarských voličov na Slovensku?

Datum: 23. 5. 2024

Autor posudku: RNDr. Tibor Madleňák, Ph.D.

Podpis: